

การประเมินผลโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วย
เศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์
ตามหลักอิทธิบาทธรรม

Assessment of U2T for BCG and Regional Development of Higher
Education Institutions in The Province of Nakhon Sawan according
Four Iddhippada

อรอุมา ช่อนกลิ่น¹ และพระราชรัตนเวที²

On-uma Sonklin and Phrarajaratdhanavedhi

Received: July 23, 2025

Revised: September 08, 2025

Accepted: September 10, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 184 คน โดยวิธีการสุ่ม เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่น 0.981 และวิเคราะห์ด้วยสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 21 รูป/คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และ

¹⁻² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: Onuma28122541@gmail.com

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการตามหลักอิทธิบาทธรรม ควรดำเนินการในลักษณะดังนี้ 1) ภาครัฐควรพิจารณาขยายระยะเวลาการดำเนินงานโครงการจาก 3 เดือน เป็นอย่างน้อย 1 ปี หรือมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากบางชุมชนยังไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมงานกับมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน 2) ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในโครงการได้พัฒนาศักยภาพและทักษะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่ความพร้อมในการยกระดับผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันในตลาดภายนอกได้ 3) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะภาคเอกชน ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การดำเนินงานตามกลไกของภาคเอกชน ตลอดจนการสนับสนุนด้านการตลาด เช่น การรับซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในระดับฐานราก รวมถึงการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ในการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุน

คำสำคัญ: การประเมินผลโครงการ, U2T for BCG, หลักอิทธิบาทธรรม, โครงการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ

Abstract

This research article aimed to propose guidelines for developing the implementation of the post-COVID grassroots economic and social revitalization project based on the BCG Economy by Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Campus. A mixed-methods research design was employed, consisting of quantitative research with a sample of 184 participants selected through random sampling. Data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.981 and were analyzed using statistical methods, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The qualitative component involved in-depth interviews with 21 key informants selected through

purposive sampling, and the data were analyzed using descriptive content analysis. The research findings indicated that the guidelines for developing the implementation of the project, based on the principle of Iddhipada Dhamma, should have been carried out as follows: (1) the government should have considered extending the project implementation period from three months to at least one year or longer, since some communities had never previously collaborated with the university and therefore required additional time to build mutual trust; (2) continuous budget allocations should have been provided to allow project members to develop their potential and skills on an ongoing basis, which would have led to readiness in upgrading products to compete in external markets; and (3) participation from other sectors, particularly the private sector, should have been promoted in terms of knowledge exchange, operational mechanisms, and marketing support, such as purchasing community products, in order to strengthen the grassroots economy. In addition, a collaborative network among communities, the private sector, and the government should have been established to create a fund for sustained support.

Keywords: Project Assessment, U2T for BCG, Iddhipada Dhamma, Post-COVID
Grassroots Economic and Social Development Projects

บทนำ

การระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 แม้ว่าความรุนแรงของการแพร่ระบาดในระยะแรกยังไม่สูงนัก แต่รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการล็อกดาวน์ (Lockdown) ห้ามการเดินทางเข้า-ออกระหว่างประเทศ รวมถึงการประกาศมาตรการเคอร์ฟิวภายในประเทศ ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจซึ่งมีแนวโน้มชะลอตัวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 เริ่มได้รับผลกระทบมากขึ้น ภายหลังจากนั้นภาคธุรกิจและประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้เข้ารับการเยียวยาผ่านมาตรการของรัฐในหลายรูปแบบ

ต่อมาได้เกิดการระบาดของโรคโควิด-19 ระลอกที่ 2 ในช่วงปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะกลับมาฟื้นตัวต้องเผชิญกับภาวะถดถอยและติดลบในทุกไตรมาส อย่างไรก็ตาม ผลกระทบทางเศรษฐกิจไม่ได้ปรากฏให้เห็นในทันทีแบบไตรมาสต่อไตรมาส เนื่องจากเมื่อเศรษฐกิจเข้าสู่ภาวะถดถอยโดยทั่วไปจะใช้เวลา 1 ถึง 2 ไตรมาสจึงจะสะท้อนผลกระทบต่อการว่างงาน ซึ่งในกรณีนี้ก็จะเป็นไปตามแนวโน้มดังกล่าว เมื่อสถานประกอบการไม่สามารถคงการจ้างงานไว้ได้ ผลลัพธ์คือภายหลังไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2563 อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกไตรมาสในอัตราสูงถึง 2 เท่า รวมจำนวนผู้ว่างงานมากกว่า 700,000 คน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานระหว่างร้อยละ 1.9 ถึง 2.0 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาวะปกติ (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2564)

รัฐบาลในขณะนั้นมีแผนงานในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่มุ่งเน้นการรักษาระดับการจ้างงานของผู้ประกอบการและกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศประกอบกับที่รัฐบาลได้กำหนดให้เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Economy) เป็นยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ BCG Economy เนื่องจาก อว. มีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ มีองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมหลังสถานการณ์โควิดและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) จึงเสนอการดำเนินการ "โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG and Regional Development)" ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากด้วยเศรษฐกิจ BCG ในพื้นที่ 7,435 ตำบล ครอบคลุม 77 จังหวัดทั่วประเทศ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการด้าน BCG ในพื้นที่ ด้วยองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม 2) เพื่อเพิ่มการจ้างงานบัณฑิตที่พึงจบการศึกษาและประชาชนในพื้นที่ 3) พัฒนากำลังคนให้มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงานในปัจจุบันและทักษะที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ BCG 4) เพื่อพัฒนาฐานข้อมูล Thailand Community Big Data (TCD) ให้มีความสมบูรณ์ครอบคลุมใน

ทุกพื้นที่ของประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ไทยแลนด์ 4.0 โดยอาศัยการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมที่พัฒนา เศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) โดยเปลี่ยนข้อได้เปรียบที่ไทยมีจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ให้เป็นความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโตแข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) ของสหประชาชาติอันเป็นการนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.), 2566) และความสอดคล้องกับ SDGs (Sustainable Development Goals) SDG 1: ขจัดความยากจน (No Poverty) SDG 2: ขจัดความหิวโหย (Zero Hunger) SDG 3: สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Good Health and Well-being) SDG 4: การศึกษาที่เท่าเทียม (Quality Education) SDG 8: งานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Decent Work and Economic Growth) SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure) SDG 12: การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (Responsible Consumption and Production) SDG 13: การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) SDG 15: ระบบนิเวศบนบก (Life on Land) (ดิทีโด้, 2567) ทั้งนี้ยังความสอดคล้องกับ SEP (ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) ในทศวรรษที่ประกอบอีกด้วย (โชค บุนนาค, 2565)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้สถานประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศไทยได้รับผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน โดยในปี 2564 ได้รับผลกระทบในด้านรายได้/ยอดขายซื้อลดลง จำนวนลูกค้าลดลง และสภาพคล่องทางการเงินลดลงในระดับมากและได้รับผลกระทบลดลงเหลือระดับปานกลางในปี 2565 (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดนครสวรรค์, 2566) และจากแนวโน้มที่สถานการณ์จะ

มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ผลกระทบหลักทางด้านระบบสาธารณสุขและระบบเศรษฐกิจ สถานการณ์ดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ในด้านสังคมทั้งในระดับประเทศและในระดับพื้นที่ตามมาเช่นกัน โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจน-กลุ่มเปราะบาง ซึ่งสิ่งที่ยังตามมาจะทำให้เกิดปัญหาช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางสังคม เช่น กลุ่มที่ได้รับผลกระทบที่ต้องกลายเป็นคนเร่ร่อน ขอดาน เก็บของเก่าขาย ไม่มีความมั่นคงในชีวิตและการทำงาน ไม่สามารถกลับไปทำงานได้อีก นอกจากนี้ สมาชิกในครอบครัวตกงาน หลายครอบครัวประสบทั้งปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาสุขภาพพร้อม ๆ กัน ทั้งรายได้ลด และเจ็บป่วย เป็นต้น ต่อเนื่องไปถึงปัญหาอื่น ๆ ในชีวิตของกลุ่มคนตกงานจากสถานการณ์ COVID- 19 มีความเสี่ยงที่จะกลับไปทำงานอีกได้ยาก เนื่องจากข้อจำกัดด้านอายุ และความต้องการของแรงงานในปัจจุบัน รวมถึงบัณฑิตจบใหม่ที่ไม่สามารถหางานได้ จะเกิดสภาพตกงานเร่ร่อน โดยที่กลุ่มบัณฑิตว่างงานที่ไม่ได้ทำงานแล้วไม่มีการพัฒนาทักษะในช่วงไม่ได้ทำงาน ก็มีความเสี่ยงมากจะเป็นกลุ่มเปราะบางเพิ่มขึ้น (สำนักงานพัฒนาสังคมจังหวัดนครสวรรค์, 2564) ซึ่งในภายจังหวัดนครสวรรค์ ในช่วงสถานการณ์ COVID- 19 มีรายงานว่า บริษัทผลิตชุดชั้นในสตรี และเครื่องแต่งกาย ซึ่งเป็นบริษัทรับจ้างผลิตตามแบบฐานหรือ โออีเอ็ม (OEM) ผลิตสินค้าภายใต้แบรนด์ดังระดับโลก ที่ตั้งอยู่ในตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ปิดตัวลง ส่งผลให้มีการเลิกจ้างพนักงานมากถึง 800 คน เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย ทำให้บริษัทประสบปัญหาการเงิน ประกอบกับวัสดุที่ต้องนำเข้าจากประเทศจีน เพื่อนำมาทำการผลิตลดลง ยังไม่สามารถส่งเข้ามาประเทศไทยได้ทั้งนี้ จึงจำเป็นต้องประกาศหยุดดำเนินการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ 31 ก.ค.2563 เป็นต้นไป จนกว่าจะมีการแจ้งเปลี่ยนแปลง โดยพนักงานบางส่วนที่ไม่ได้ทำผิดกฎข้อบังคับ ยังคงได้รับค่าจ้างในระยะเวลาที่หยุดกิจการชั่วคราวในอัตรา 75% ของค่าจ้างพนักงานแต่ละคน เป็นต้น (กองบรรณาธิการ ไทยรัฐวันนี้, 2563)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้รับนโยบายจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในการดำเนินงาน “โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG” โดยมีบทบาทเป็นหน่วยงานกลางในการจัดการจ้างงานในพื้นที่เป้าหมายที่ครอบคลุม 18 จังหวัด รวมจำนวน 84 ตำบล สำหรับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบพื้นที่

ดำเนินงานจำนวน 11 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 34 ตำบล แบ่งเป็น อำเภอท่าตะโก 8 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลท่าตะโก ตำบลพนมรอก ตำบลสายลำโพง ตำบลวังมหากร ตำบลทำนบ ตำบลวังใหญ่ ตำบลพนมเศษและตำบลหนองหลวง อำเภอไพศาลี 6 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลโคกเตือ ตำบลไพศาลี ตำบลสำโรงชัย ตำบลวังข่อย ตำบลวังน้ำลึก ตำบลนาขอม อำเภอตาคลี 5 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลห้วยหอม ตำบลหนองหม้อ ตำบลสร้อยทอง ตำบลลาดทิพรสและตำบลพรหมนิมิต อำเภอหนองบัว 5 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลธารทหาร ตำบลห้วยร่วม ตำบลห้วยถั่วใต้ ตำบลห้วยถั่วเหนือ และตำบลห้วยใหญ่ อำเภอชุมแสง 3 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลหนองกระเจา ตำบลพันลาน และตำบลโคกหม้อ อำเภอลาดยาว 2 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลสร้อยละครและตำบลหนองยาว อำเภอเก้าเลี้ยว 1 ตำบล คือ ตำบลหนองเต่า อำเภอโกรกพระ 1 ตำบล คือ ตำบลเนินกว่าว อำเภอพยุหะคีรี 1 ตำบล คือ ตำบลม่วงหัก อำเภอตากฟ้า 1 ตำบล คือ ตำบลสุขสำราญ และอำเภอแม่วงก์ 1 ตำบล คือ ตำบลแม่วงก์ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2565)

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาในข้างต้นนั้นการขับเคลื่อนโครงการเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้วยแนวทางเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ภายใต้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยมีเป้าหมายสำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน อันประกอบด้วยการสร้างโอกาสการจ้างงาน การเสริมสร้างทักษะอาชีพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และการเพิ่มพูนฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการดังกล่าว ควบคู่กับการบูรณาการหลักอิทธิบาทธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการเสริมสร้างพลังขับเคลื่อน ความเพียร ความมุ่งมั่น และการพิจารณาอย่างรอบด้าน ซึ่งจะช่วยยกระดับการดำเนินงานให้เกิดความสมบูรณ์และมีความต่อเนื่อง นำไปสู่การสร้างแบบอย่างในการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับแนวทางการพัฒนาด้วยเศรษฐกิจ BCG ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้ โครงการมิได้ตอบสนองเฉพาะมิติทางเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น หากยังส่งเสริมพลังใจและความเข้มแข็งทางจิตวิญญาณแก่ชุมชน อันเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง

ความยั่งยืนในระยะยาว และสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโครงการในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร โดยทำการศึกษาความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ การขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของสถาบันอุดมศึกษา และหลักอิทธิบาทธรรม

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยทำการศึกษาในกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ U2T ด้วยวิธีการสุ่ม (Random Sampling) จำนวน 184 คน ซึ่งคำนวณได้จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) จากผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจำนวน 340 คน โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ .05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.8–1.0 ในทุกข้อ และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .981 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มี

ความเชี่ยวชาญและมีบทบาทในการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ พระสงฆ์ฆาธิการ, ผู้รับผิดชอบโครงการ U2T, ผู้บริหารท้องถิ่น, กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน, กลุ่มปราชญ์ชุมชน, นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์, และผู้เข้าร่วมโครงการ U2T เพื่อรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงที่ชัดเจน สามารถอธิบายและสนับสนุนข้อโต้แย้งต่าง ๆ รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนเสนอข้อคิดเห็นในประเด็นที่มีข้อขัดแย้งหรือควรเพิ่มเติมความรู้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ซึ่งตั้งคำถามจากประเด็นที่ได้รับจากแบบสอบถามในขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 21 รูป/คน จำแนกเป็น 6 กลุ่ม สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา พบว่า เพศ ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 78.30 อายุ ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 82.10 การศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 86.40

2. ผลการวิเคราะห์ ระดับการประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาทธรรม และระดับการประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทั้ง 5 ด้าน ตามหลักการประเมินผลแบบ CIPPI Model

ตารางที่ 1 แสดงระดับการประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยภาพรวม

(n = 184)

ข้อ	การประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการตามหลักอิทธิบาท ธรรม	ระดับความเห็น		การแปล ผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ฉันทะ (การกำหนดแผนการขับเคลื่อนพัฒนาโครงการ)	4.43	.38	มาก
2.	วิริยะ (การดำเนินงานขับเคลื่อนพัฒนาให้เป็นไปตามกรอบ ของโครงการ)	4.49	.42	มาก
3.	จิตตะ (การติดตามเพื่อวัดผล ประเมินผลการขับเคลื่อน พัฒนาตามกรอบของโครงการ)	4.50	.41	มากที่สุด
4.	วิมังสา (พัฒนาและสร้างสรรค์การขับเคลื่อนพัฒนาตาม กรอบของโครงการ)	4.49	.42	มาก
รวมเฉลี่ย		4.48	.36	มาก

ระดับการประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลัง
โควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
นครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .36) เมื่อ
พิจารณารายด้าน ด้านจิตตะ (การติดตามเพื่อวัดผล ประเมินผลการขับเคลื่อนพัฒนาตามกรอบของ
โครงการ) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านฉันทะ (การกำหนดแผนการขับเคลื่อนพัฒนาโครงการ), ด้าน
วิริยะ (การดำเนินงานขับเคลื่อนพัฒนาให้เป็นไปตามกรอบของโครงการ) และวิมังสา (พัฒนาและ
สร้างสรรค์การขับเคลื่อนพัฒนาตามกรอบของโครงการ) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ระดับการประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วย
เศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) โดยภาพรวม

(n = 184)

ข้อ	การประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการ	ระดับความเห็น		การแปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านการประเมินสภาพแวดล้อม	4.47	.37	มาก

ข้อ	การประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการ	ระดับความเห็น		การแปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
2.	ด้านการประเมินปัจจัยนำเข้า	4.46	.40	มาก
3.	ด้านการประเมินกระบวนการ	4.47	.38	มาก
4.	ด้านการประเมินผลผลิต	4.46	.40	มาก
5.	ด้านการประเมินผลกระทบ	4.50	.38	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.47	.34	มาก

ระดับการประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์ ทั้ง 5 ด้าน ตามหลักการประเมินผลแบบ CIPPI Model โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, $S.D = .34$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการประเมินผลกระทบ อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการประเมินสภาพแวดล้อม, ด้านการประเมินปัจจัยนำเข้า, ด้านการประเมินกระบวนการ และด้านการประเมินผลผลิต อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG)

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์						
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y รวม
X1	.666**	.678**	.641**	.532**	.625**	.721**
X2	.651**	.699**	.650**	.617**	.663**	.754**
X3	.704**	.710**	.685**	.660**	.675**	.789**
X4	.730**	.722**	.719**	.723**	.727**	.832**

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อน
เศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y รวม
X รวม	.787**	.804**	.771**	.727**	.771**	.887**

* * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ตามความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ทีมงานที่ร่วมโครงการ U2T โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกหรือความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก Pearson Correlation (r) (.887**) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า คู่ของด้านวิมิงสา (พัฒนาและสร้างสรรค์การขับเคลื่อนพัฒนาตามกรอบของโครงการ) (X_4) กับด้านการประเมินสภาพแวดล้อม (Y_1) มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ($r = .730$) รองลงมา ได้แก่ คู่ของด้านด้านการประเมินผลผลิต (X_4) กับด้านการประเมินผลผลิต (Y_4) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = .723$ **) และน้อยที่สุด ได้แก่ คู่ของด้านวิริยะ (การดำเนินงานขับเคลื่อนพัฒนาให้เป็นไปตามกรอบของโครงการ) (X_2) กับด้านการประเมินผลผลิต (Y_4) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = .617$ **)

3. แนวทางในการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ตามหลักอิทธิบาทธรรม พบว่า ทางผู้บริหารภาครัฐควรพิจารณาขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการจาก 3 เดือน เป็น 1 ปี หรือมากกว่า เนื่องจากในบางพื้นที่ของชุมชน มหาวิทยาลัยยังไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมงานมาก่อน จึงอาจต้องใช้ระยะเวลานานในขั้นเริ่มแรก เนื่องจากต้องได้รับความไว้วางใจจากชุมชนเสียก่อน ประชาชนในชุมชนจึงจะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ทั้งนี้ ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมและ

พัฒนาศักยภาพรวมทั้งทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสามารถแข่งขันในตลาดภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรมีการบูรณาการหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วม เช่น หน่วยงานภาคเอกชน เพื่อทำหน้าที่แลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานในลักษณะของความร่วมมือภาคเอกชน หรือมีส่วนร่วมในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจภายในชุมชนอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ อาจเป็นการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ในการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการสร้างอาชีพของประชาชนในชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยอาจเป็นการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะของโครงการนั้น ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางในการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ตามหลักอิทธิบาทธรรม ทางผู้บริหารภาครัฐควรขยายระยะเวลาการขับเคลื่อนโครงการจาก 3 เดือนเป็น 1 ปี หรือมากกว่า เนื่องจากในบางพื้นที่ของชุมชนทางมหาวิทยาลัยไม่เคยร่วมงานด้วยจึงอาจใช้ระยะเวลานานในขั้นแรก เพราะควรจะได้รับความรู้จากทางชุมชนเสียก่อน ประชาชนในชุมชนถึงจะให้ความร่วมมือ รวมทั้งควรมีการจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อทางสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการมีโอกาสร่วมงานและมีพัฒนาการศักยภาพและทักษะในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อความพร้อมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปแข่งขันกับตลาดภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจาตุรงค์ สุทวาทิน (2567) พบว่า ควรมีการขยายระยะเวลาในการดำเนินการอย่างน้อย 1 ปี และงบประมาณในการดำเนินการต้องสามารถเบิกจ่ายได้ตรงตามระยะเวลา ควรมีการทดสอบแก้ไขระบบปฏิบัติการก่อนระยะเวลาริเริ่มต้นโครงการ เพื่อลดความผิดพลาดอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อโครงการและภาพลักษณ์ขององค์กรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดนโยบาย และควรมีหน่วยงานอื่นเข้าร่วม เช่น หน่วยงานเอกชนเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ และการดำเนินงานในรูปแบบเอกชน หรือการร่วมมือหน่วยงานเอกชนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา ศรีวิเชียร (2557) พบว่า การดำเนิน

โครงการควรมีการปรับปรุง พัฒนา เพื่อให้เกิดการดำเนินงานในโครงการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีสิ่งที่ต้องปรับปรุง พัฒนา คือ ควรกำหนดช่วงเวลาในการพัฒนาให้มีความต่อเนื่องกันตลอดระยะเวลาของหลักสูตร มีการจัดเตรียม สื่อ อุปกรณ์ ให้มีความเพียงพอ สำหรับอำนวยความสะดวกในการใช้งานและสืบค้น ข้อมูล และปรับสัดส่วนกิจกรรมการพัฒนา โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด นครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาทธรรม พบว่า

1. การประเมินด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินเกี่ยวกับสภาพสังคมและความร่วมมือในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักอิทธิบาทธรรม ด้านฉันทะ (การกำหนดแผนการขับเคลื่อนพัฒนาโครงการ) โดยชุมชนที่มีความคิดริเริ่มในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น จำเป็นต้องมีการวางแผนและกำหนดปริมาณการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ อุปกรณ์ บุคลากร และการจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักอิทธิบาทธรรม ด้านฉันทะ โดยเมื่อมีปัจจัยสนับสนุนเข้ามาเกี่ยวข้อง การกำหนดแผนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการจัดการที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
3. การประเมินด้านกระบวนการ เป็นการประเมินวิธีการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักอิทธิบาทธรรม ด้านวิริยะ (การดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบโครงการ) โดยการดำเนินงานควรมีการวางแผนล่วงหน้าและปฏิบัติตามแผนที่กำหนด พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อให้ผลลัพธ์มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินด้านผลผลิต เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักอิทธิบาทธรรม ด้านจิตตะ (การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน) โดยเมื่อได้ผลผลิตแล้วควรมีการตรวจสอบคุณภาพอย่างรอบคอบ รวมถึงการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยทันที

5. การประเมินด้านผลกระทบ เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นหลังสิ้นสุดโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักอิทธิบาทธรรม ด้านวิมังสา (การพัฒนาและการสร้างสรรค์) โดยภาครัฐควรติดตามผลการดำเนินงานของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

จากการดำเนินงานพบว่า ประชาชนในชุมชนมีการขับเคลื่อนโครงการอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การวางแผนและการสำรวจทรัพยากร การจัดทำแผนการดำเนินงาน การตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทุกครั้งที่มีการผลิต ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการใช้วัตถุดิบอย่างเหมาะสมแทนการประมาทการเชิงเดิม ส่งผลให้โครงการดังกล่าวสามารถช่วยสร้างงาน เสริมทักษะ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างชัดเจน

แนวทางการพัฒนาตามหลักอิทธิบาทธรรม ควรให้ผู้บริหารภาครัฐขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการให้เหมาะสมกับภารกิจและเงื่อนไขที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากหลายพื้นที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องสร้างความคุ้นเคยเพื่อให้ชุมชนเกิดความร่วมมือ นอกจากนี้ ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชน และสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในระดับตลาดภายนอก อีกทั้งควรส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งสนับสนุนการรับซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน รวมถึงการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ในการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการสร้างอาชีพของประชาชนในชุมชน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยการประเมินผลโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาทธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนนโยบายในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนและความมั่นคงของผลิตภัณฑ์ชุมชนในระยะยาว
2. หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทรับผิดชอบควรกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดสรรงบประมาณและดำเนินโครงการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและทักษะของประชาชน ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน
3. ภาครัฐควรมีการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐ เพื่อจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการสร้างอาชีพของประชาชนในชุมชน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับการพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านบริบทแวดล้อม พบว่า ประชาชนมีความร่วมมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน และเป็นการพัฒนาสินค้าเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจภายในชุมชน อันส่งผลให้ประชาชนมีรายได้และมีงานทำ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐหรือองค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมโครงการที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ประชาชนมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองและของชุมชน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานภาครัฐ ควรดำเนินการสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อคนรุ่นหลัง
3. ด้านกระบวนการ พบว่า การขับเคลื่อนโครงการมีการวางแผนและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ แต่เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาสัญญาของโครงการ บางชุมชนอาจยุติการผลิต

ผลิตภัณฑ์ที่ดำเนินการภายใต้โครงการ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีมาตรการติดตามและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4. ด้านผลผลิต พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการขับเคลื่อนโครงการมีคุณภาพ แต่เมื่อเวลาผ่านไปอาจเกิดความคาดเคลื่อนของคุณภาพได้ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ

5. ด้านผลกระทบ พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์มีส่วนช่วยสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในชุมชน และเสริมสร้างศักยภาพของผู้เข้าร่วมโครงการและประชาชนในชุมชน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งจัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนเกิดความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ การตลาด และการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการ ไทยรัฐวันนี้. (2563). *ตงงานช่วงโควิด โรงงานผลิตชุดชั้นในสตรีที่นครสวรรค์ เลิกจ้างพนักงาน 800 คน*. https://www.thairath.co.th/money/economics/thai_economics/1900748
- กัลยา ศรีวิเชียร. (2557). *การประเมินโครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จาตุรงค์ สุทววัน. (2567). *การประเมินผลโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) กรณีศึกษา: ตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์*. *Journal of Education and Social Agenda*, 8(1), 15-30.
- โชค บุนนาค. (2565). *SDG Insights | SEP: A Path Towards Achieving SDGs – Analysis and Policy Recommendations*. [https:// www.sdgmove.com/2022/04/30/sdg-insights-sep-a-path-towards-achieving-sdgs-analysis-and-policy-recommendations/](https://www.sdgmove.com/2022/04/30/sdg-insights-sep-a-path-towards-achieving-sdgs-analysis-and-policy-recommendations/)

- ดิทโต้. (2567). ทำความรู้จัก SDGs คืออะไร เป้าหมายเพื่อความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมของโลกในอนาคต. <https://www.dittothailand.com/th/dittonews/sustainable-development-goals/>
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2565). แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG and Regional Development) รายงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. <https://bri.mcu.ac.th/u2t/wp-content/uploads/2022/06/คำสั่งมหาวิทยาลัยคณะกรรมการบริหารโครงการ-รายตำบล.pdf>.
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2564). ผลกระทบ COVID-19 ระบาดรอบ 2 ต่อเนื่องรอบ 3 กับทิศทางตลาดแรงงานไทย. <https://tdri.or.th/2021/04/covid-19-2-3-affected-thai-labor-market/>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). แนวทางการดำเนินงาน โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิด ด้วยเศรษฐกิจ BCG. https://e-cms.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2022/07/20220704142609_53775.pdf?utm_source=chatgpt.com.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (2566). แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570. <https://www.bcg.in.th/bcg-action-plan/>
- สำนักงานพัฒนาสังคมจังหวัดนครสวรรค์. (2564). รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2564. <https://nakhonsawan.m-society.go.th/download/รายงานสถานการณ์ทางสังคม-2/>